

een kleine
reconstructie

ANDREJ
BABENKO

in woord & beeld

ANDREJ
BABENKO

een kleine reconstructie

in woord & beeld

samenstelling & concept
hans willemse

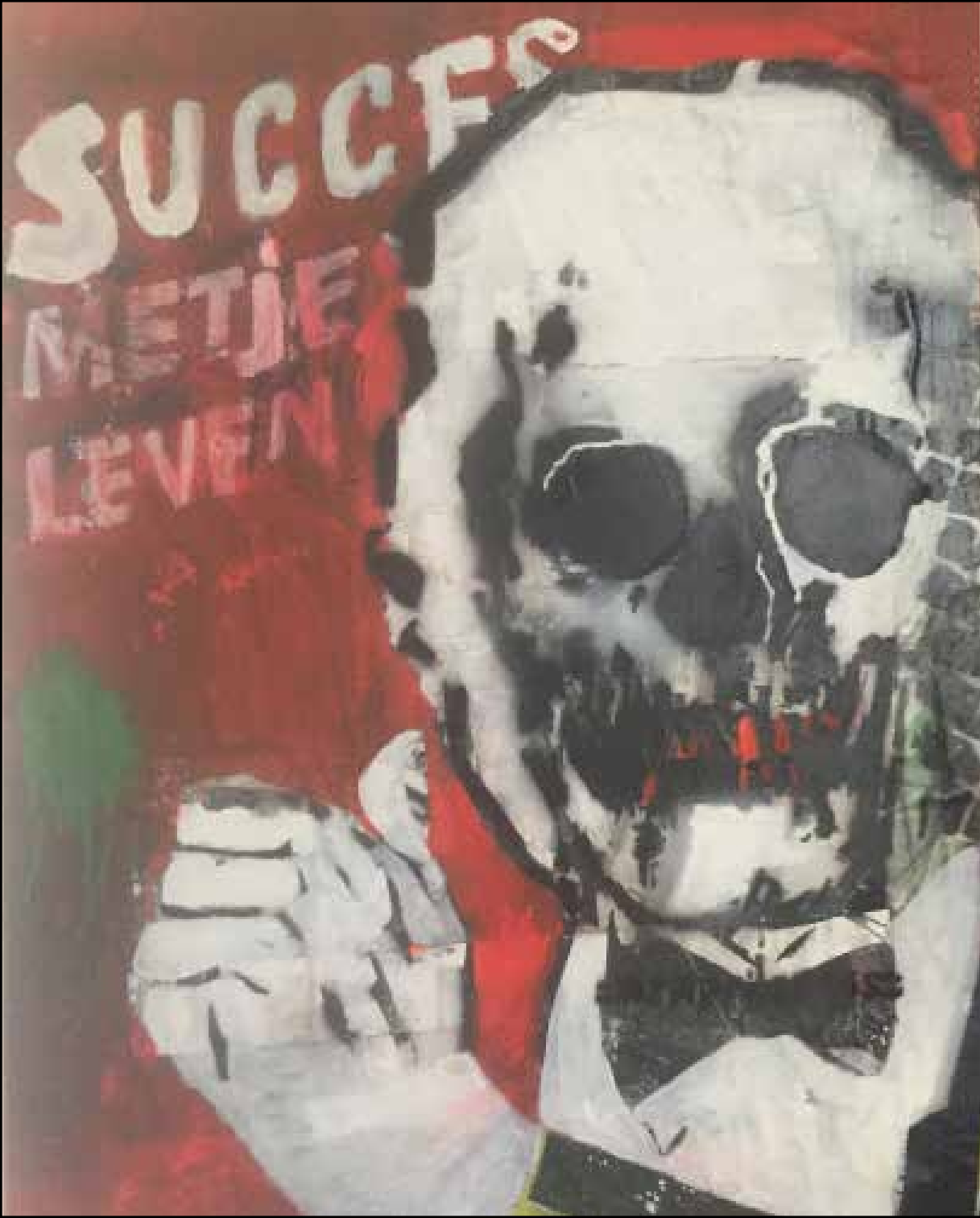

INHOUD

1. Privet / Hallo
2. Na zdorovje / Proost
3. Robotnik / Werken
4. Svoboda / Vrijheid
5. Pobeda / Victory
6. Baboesjka / Oma
7. Zlodey / Schurk
8. Mir / Rust

- 2 -

NA ZDOROVJE ("proost")

Na zdorovje! Andrej hier. Eind jaren '90 ben ik dus gevlucht uit Oekraïne. Hoe het zo ver is gekomen, is een lang verhaal. Ik werd in 1974 geboren in Bojarka, een klein dorpje op zo'n vijftieng kilometer van Kiev. Wij woonden in zo'n typisch gebouw van drie verdiepingen hoog met twee ingangen en twaalf appartementen per blok. Maar allemaal zo heel mini en klein. Die appartementen werden door de staat toegewezen, want de overheid regelde werkelijk alles. Dat begon al op school. We moesten een uniform dragen dat bestond uit een wit hemd, een blauwe jas en een rode driehoekige sjaal die we elke dag moesten strijken. De school werd geleid door een lokale Lenin die voornamelijk diende als voorbeeldfunctie voor het communisme: "geen geld maar geluk", dat was de boodschap die ons constant werd meegegeven. Probeer u dat maar

eens in te beelden: al uw geld afgeven in ruil voor wat sovjet-geluk, want dat was het idee zo ongeveer! En ze controleerden werkelijk alles. Mijn ouders moesten op hun werk om de zoveel tijd een test afleggen om te bewijzen dat ze wel voldoende communistisch waren. Ik herinner me nog dat mijn vader 's avonds doodvermoeid thuiskwam en tot diep in de nacht teksten van Brezjnef van buiten zat te leren omdat hij de volgende dag weer zo'n test kreeg!

Het rare is dat ik desondanks een heel goede kindertijd heb gehad. De eerste jaren toch. Mijn vader was technicus bij een wetenschappelijk instituut waar hij heel zijn leven gewerkt heeft. Wij mochten op vakantie naar de Krim, dat was een grote luxe, en we hadden ook een motorboot waarmee we gingen varen op de Dnjepr, dat is een beetje de Schelde van Kiev, maar dan groter en wilder. Mijn vader heeft die boot helemaal omgebouwd met een tent om te schuilen en zetels die je kon uitklappen om op te slapen. Mijn vader heeft heel veel met zijn handen geknutseld, die was technisch heel handig en ook avontuurlijk aangelegd. Met die boot gingen wij vissen op de rivier. We legden ergens aan en we kampeerden in het wild. Zonder luxe maar ik vond dat fantastisch. 's Nachts zetten we grote netten uit die we 's morgens gingen leeghalen. Wauw! Dat was een oergevoel dat je nu niet meer hebt. Het waren goeie en leerrijke jaren, en dat is later mijn redding geweest denk ik, dat ik toch een klein

beetje een normale jeugd heb gehad waar ik naar kon teruggrijpen.

Want echt waar mensen, mijn vader heeft zich helemaal opgewerkt aan dat instituut, maar er zit heel veel drama in zijn herkomst, en ik denk dat ik daar toch wel wat van geërfd heb. Hij is samen met zijn zus opgegroeid in een weeshuis omdat zijn ouders niet in staat waren om voor hen te zorgen. Zijn vader was aan de drank en die is op een nacht stomdronken neergebliksemd op het kerkhof waar hij rondhing. We zijn één keer voor een trouweest naar dat dorp geweest waar die familie leefde, echt in the middle of nowhere, en dat waren de meest crazy toestanden. Allemaal dronken mensen op straat, kris-kras door elkaar tussen de koeien en de varkens. Laten we zeggen dat dat niet de meest ontwikkelde mensen waren daar. 's Morgens opstaan, direct beginnen drinken en hup, de tractor op om de velden te gaan maaien. Asfalt bestond niet in hun dorp, dat was allemaal modder, modder, modder. Mijn moeder kwam daar aan met een dikke bontjas en die is al meteen uitgegleden in dat slijk. Dat hele trouwfeest heeft drie dagen geduurd. Zo'n zatte bedoening! Drie dagen drinken, vechten en in de modder vallen! Echt niet normaal! Ik heb nooit zoveel zat volk samen gezien als toen!

En dat was dus de familie. En het werd alleen maar erger. Die zus van mijn vader had een zoon en een

dochter. Op een dag krijg ik bericht van mijn vader dat die zoon samen met een vriend op het ijs van een vijver was gekropen. Uit zattigheid valt die vriend omver en zakt zomaar door het ijs. De zoon wil die gaan redden en dat is hem nog gelukt ook, maar daarna is hij zelf verdronken. En dan die dochter, ze had een kind maar was gescheiden omdat ze vreemdging in haar eigen huis. Op een nacht is daar brand ontstaan door een sigaret, maar ze was zo dronken dat ze zelfs de weg kwijt was in haar eigen kamer! Alles stond in vuur en vlam, want dat huis was helemaal van hout. Die vrouw is dus levend verbrand terwijl haar kind buiten aan het rondlopen was terwijl het “MAMA! MAMA!” riep. Dat kind was nog te klein om iets te kunnen doen maar heeft alles zien gebeuren. Die zus van mijn vader gaat nu nog steeds naar het graf van haar man en van haar twee kinderen. Allemaal door de alcohol. Een paar jaar later is mijn vader ook gestorven. Ik woonde al in België toen. Hij is verdronken in zijn eigen auto in de Dnjepr, maar niemand weet hoe of wat er precies gebeurd is. Dus yeah... (zucht), dat is zo ongeveer mijn familiale herkomst.

Ik mis mijn vader heel hard. Die was zo trots op mij omdat ik hier in België een nieuw leven ben kunnen beginnen zonder enige hulp of steun of niks. Hij heeft zelf heel zijn leven hard gewerkt voor zijn gezinnetje en hij is uiteindelijk redelijk hoog geraakt met zijn

- 4 -

SWOBODA ("vrijheid")

Vrijheid. Daar was ik dus naar op zoek. Het laatste jaar dat we nog in Bojarka woonden, ging ik geregeld met vrienden naar het centrum van Kiev, waar je café's en winkels had en een echte stadscultuur zoals in elke grootstad. We hadden een stamkroeg waar punkers rondgingen die ons vertelden waar er goeie optredens waren en zo leerde ik de stad ook underground beter kennen. Ik kan u zeggen dat het er heftig aan toe ging.

In diezelfde periode kreeg mijn vader van het Instituut een nieuwe woning aangeboden. Het was een groot appartement in een statig herenhuis midden in het centrum. Je gelooft het of niet, dat appartement was op wandelafstand van mijn stamkroeg en het museum van Schilderkunst waar ik graag kwam, maar mijn vader DIE WILDE DAT APPARTEMENT NIET!! Kun je je dat voorstellen? Die heeft dat prachtige appartement geweigerd en in plaats daarvan zo'n

kleinburgerlijk nieuwbouw appartementje gevraagd in een verre buitenwijk waar je gewoon niet wil zijn. Ik vond dat zo dom van hem, maar die wilde per se iets proper en nieuw voor zijn “oude dag”, en zo ben ik dus in die betonnen buitenwijk terechtgekomen. Ik moest drie bussen en een tram nemen om in het centrum te geraken. Ik denk dat mijn vader schrik had dat ik teveel thuis ging rondhangen met verkeerde vrienden of zo. Ik weet het niet.

Maar daarom ging het steeds moeilijker tussen ons want ik kon daar gewoon niet leven. Ik had alle contact verloren met mijn klasgenoten en ik zat daar ineens op een grote concentratieschool met allemaal hopeloze kinderen, want dat was zo'n stadswijk die werd volgepropt met vreemdelingen, arbeiders en sukkelaars. Dat waren geen ontwikkelde stadskinderen, maar achterlijke boerenkinkels met de mentaliteit van hooligans en vanden. De sterkste was zogenaamd de coolste en die gasten klopten er allemaal op los. Nu ben ik misschien heel primitief bezig, maar ik werd daar vanaf het begin gepest en aangevallen omdat ik toevallig iets van kunst kende en andere interesses had.

Uiteindelijk ben ik gewoon gestopt met naar school te gaan en ben ik gaan rondhangen in café's en sliep ik in kelders van huizen in de buurt. Ik heb toen geprobeerd een eigen muziekgroep op te richten maar ik kon geen noot muziek spelen en we hadden ook geen goeie

zanger, dus dat trok op niets! Maar die hele situatie leidde tot grote ruzies met mijn moeder die mij dan uit huis heeft gegooid, uit frustratie omdat ze niets meer voor mij kon doen. Ze zij: “Als ge niet wilt studeren, ga dan maar werk zoeken”. Maar ik was zelf ook zo fucking gefrustreerd! Ik kwam thuis en kreeg een mep in mijn gezicht van mijn vader omdat ik een hele nacht weg was geweest, en toen dacht ik: “F*ck you met jullie burgerlijk leven, ik ben weg”. Ik was toen 14.

Op een bepaald moment ging ik dan maar werk zoeken bij een klein bedrijfje, maar ik werd daar in elkaar geslagen door een paar extreme pro-Russen, gewoon omdat ik een punker met een oorbel was. Die konden dat niet verdragen. Eerst wilden ze mij zogenaamd een job en wat geld geven, maar daarna kregen we ruzie omdat ik niet “mee” was met het hele systeem en werd ik helemaal afgetuigd. Ik heb toen overnacht bij een vriend maar mijn hoofd was helemaal opengeslagen en ik moest naar een ziekenhuis om alles te laten naaien. Daarna ben ik nog eens in elkaar geslagen geweest. Mijn tanden zijn een paar keer uitgeklopt, mijn neus gebroken, mijn oor gescheurd,... Het was eind jaren '80 en er heerste een heel rare, primitieve mentaliteit. Als je piercings had dan was je een homo, zo was dat in de kop van die mensen, en als je een homo was dan moest je in elkaar geslagen worden. Ik heb echt afgezien van

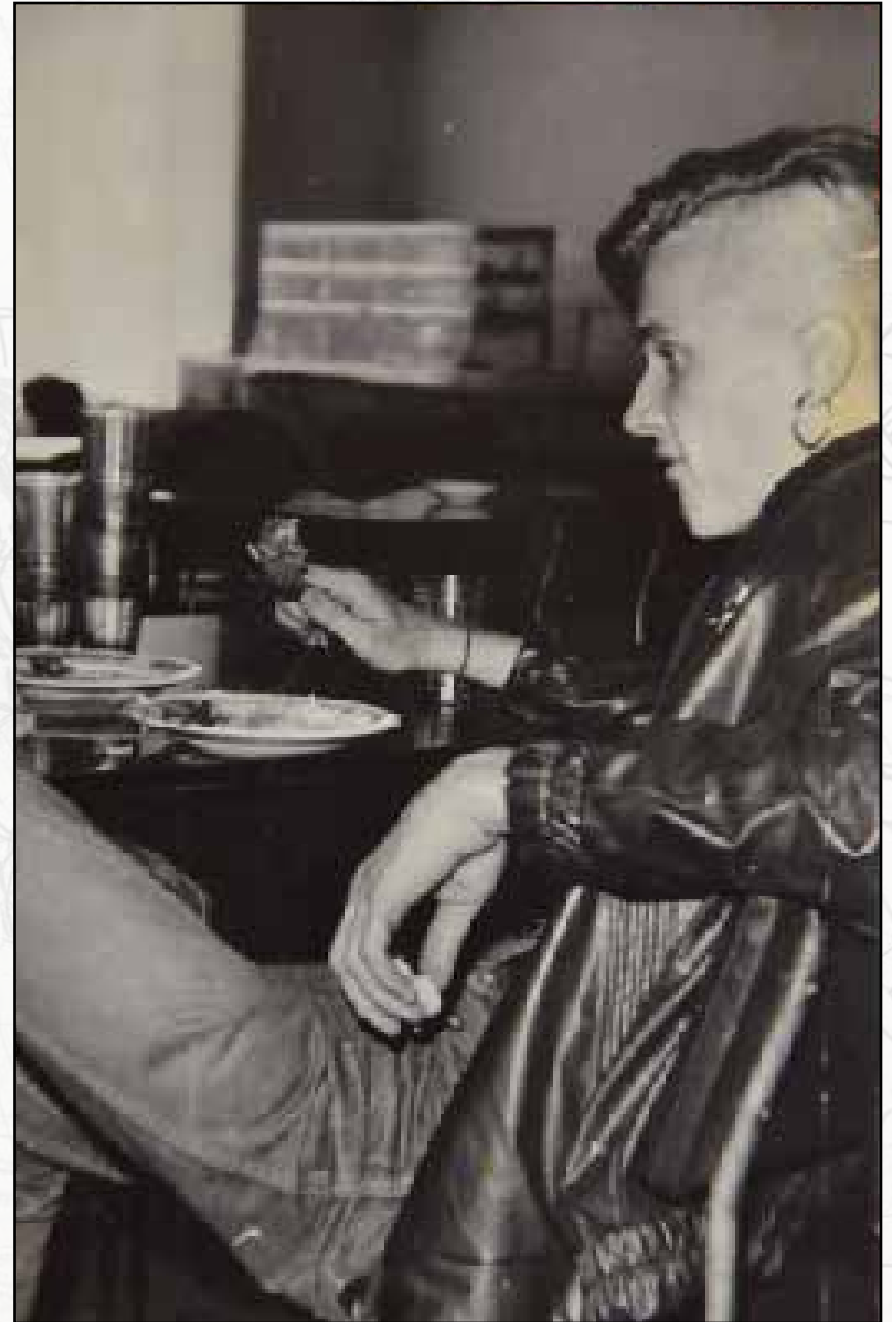
die achterlijke mentaliteit tot ik dacht: “f*ck you, burgerlijk dom nationalistisch land!”. Ik wilde een manier vinden om daar weg te geraken en hoopte dat ik het met rock&roll of kunst wel zou weten te redden.

Maar op die leeftijd weg geraken uit die doctrinaire maatschappij was gewoon onmogelijk. En naarmate ik dieper en dieper afdaalde in de underground en helemaal in die “independent culture” terecht was gekomen, kreeg ik natuurlijk geregeld met de politie te maken. Want wij waren niet zomaar punkers, wij hadden een mening en een boodschap, dus ja, natuurlijk gingen wij elke dag op straat het volk irriteren en de politie provoceren. Wij kregen toen wel op onze kop, maar wij waren daar trots op. Dat was onze vrijheid en onze dikke “f*ck you” tegen het systeem. Wij trokken ons nergens iets van aan, het was een groot anarchistisch feest, dat was een andere wereld. We gingen van rock-concert naar rock-concert. We waren met zo velen, die hele independent movement was echt WAUW! Ik denk dat ik anderhalf jaar overal heb rondgehangen en gewoon maar heb geslapen waar ik kon slapen. Maar ik ging overal mee naar de grootste rock-concerten en de gekste seksfeestjes, dat kun je je niet voorstellen! Zo'n tiental mensen in een kamer die seks hebben met elkaar en rocken. Dat was echt crazy shit met veel drank en drugs! Veel van die mensen waar ik toen

mee optrok staan nu in de geschiedenisboeken van de Russische Rock, zoals “Novikof Zero Object” en zo. Dat was echt full gas!

Zo zijn we met een hele bende in Minsk terechtgekomen, Wit-Rusland, en daar heeft de politie mij in de bak gestoken omdat ik op straat anti-Sovjet kranten had verkocht om wat geld te verdienen. We hadden die kranten zelf laten drukken bij een of andere illegale drukkerij. Ze hebben mij toen opgepakt en omdat ik nog minderjarig was en eigenlijk mijn land niet uit mocht, hebben ze mij in een jeugdgevangenis gestoken. Daar moest ik mijn straf uitzitten en daarna belden ze mijn ouders om me te komen ophalen! Intussen werd ik daar regelmatig in elkaar geslagen of naakt onder een koude douche gestoken, want een kunstenaar met een oorbel, in hun hoofd kon dat niet. Je moest een Putin zijn. Een Sovjet-macho.

Uiteindelijk is mijn vader mij in die gevangenis komen terughalen. Om het land uit te geraken had hij iemand omgekocht om ongemerkt met een goederentrein mee naar Minsk te kunnen. Hij zat die hele reis verstopt in een lege wagon om mij daar weg te krijgen, en zo belandde ik uiteindelijk terug in het ghetto van Kiev waar ik zo graag weg wilde.

- 6 -

BABOESJKA ("oma")

Oma. Ik had een heel lieve oma. Als kind gingen we appeltjes plukken in haar tuin, dat heb ik al verteld. Maar toen kwam heel die moeilijke periode dat ik vrijheid wilde, tegen welke prijs dan ook. Mijn vader is me toen in Wit-Rusland komen ophalen in de jeugdgevangenis van Minsk. Hij was zo kwaad. Het eerste wat hij deed toen we terug in Kiev waren, was mij meenemen naar de kapper en me helemaal laten kaalscheren. Ik was ineens geen punker meer, maar een nazi! Dat zegt genoeg over onze relatie, denk ik. Ik kon echt niet langer bij die mensen blijven, maar ik kon nergens heen. Zelfs op school wilden ze me niet meer.

Mijn moeder kon de hele situatie niet aan. Ze zei dat er precies een ander kind was teruggekomen. Ik was zo een schoon en braaf jongetje, en alles ging goed, en dan kreeg ze een heel ander kind terug, zei ze. Ze is me toen letterlijk gaan afgeven bij mijn oma, en die heeft mijn leven gered. Twee keer zelfs. Eerst

EEN KLEINE RECONSTRUCTIE

In deze atypische graphic novel ontbindt Andrej Babenko (°1974) al zijn artistieke duivels om ons zijn levensverhaal te vertellen.

Hij vluchtte als punker uit Oekraïne om in België een geheel eigen oeuvre uit te bouwen dat bestaat uit tekeningen, schilderijen en heel wat grafitti.

Met veel gevoel voor humor schetst hij hoe een verstikkende Sovjetcultuur en een dramatische familiale herkomst hem ertoe dwongen om zijn geboorteland te verlaten.

Sinds zijn grafitti-performance op Pukkelpop - met Mauro Pawlovsky en Dirk De Wachter - geeft hij workshops Street Art aan jongeren.

Dit beeldenboek kwam tot stand in samenwerking met curator en auteur Hans Willemse, die uitgebreid in gesprek ging met de kunstenaar.

www.andrejbabenko.com

een kleine
graphic novel

reconstructie

ANDREJ
BABENKO

